

Feltrapport fra rejsen til Nordøstgrønland 2021

Hoelsbu - Ikke alt gik skævt i år !

Heller ikke i år lykkedes det for Corona-pandemien at spænde ben for Nanoks planlagte feltsæson. Vi har haft to Nanok-hold afsted, som sædvanlig sponsoreret af Aage V. Jensens Fonde samt et forskerhold fra Arktisk Forskningscenter med nær tilknytning til Nanok. For første gang i mere end et halvt århundrede står vægge og gulv i det gamle Hoelsbu hus nu igen nogenlunde lodret og vandret. Læs mere om dette og meget andet i denne rapport.

Indledning

Nordøstgrønlandsk Kompagni Nanok har i år gennemført sin 31. felt sæson.

Der har denne sommer været to felthold i Nordøstgrønland samt et forskerhold med nær tilknytning til Nanok. Det ene Nanok-hold åbnede først Nanoks base på Ella Ø og fortsatte derefter videre til Daneborg for at løse opgaver dér. Samtidig med holdets afrejse fra Ella Ø ankom det andet Nanok-hold, der så gennemførte sine planlagte opgaver, først og fremmest en genopretning af Hoelsbu-huset, der gennem en lang årrække havde fået en større og større slagside.

Ligesom i 2020 skabte Corona-pandemien en række besværligheder og restriktioner. Adskillige organisationer opgav på forhånd at gennemføre en felt sæson i Grønland i år. Den tanke strejfede os aldrig i Nanok. Vi har været deroppe hver eneste sommer siden 1991, og der skal mere til at stoppe os; men der var dog indtil det sidste tvivl om, hvilke restriktioner der på rejsedagen ville være gældende for henholdsvis Island og Grønland. I praksis gik det ganske problemfrit, da rejsen først var tiltrådt.

I år var det heller ikke i år tilladt at have fysisk kontakt med personel, slædehunde eller udstyr tilknyttet vores gode samarbejdspartner Slædepatruljen Sirius. På trods af disse restriktioner fungerede samarbejdet med Sirius alligevel perfekt.

Vejr- og isforhold var noget nær optimale i år. Helt fra vores ankomst i begyndelsen af august og frem til begyndelsen af september var der stort set kun solskin og ingen eller kun let vind hver dag.

Der fandtes ingen drivis langs kysten af betydning, så sejladsforholdene var også optimale. Den manglende drivis var dog med til at skabe andre udfordringer, da det tvang mange isbjørne til at søge mod land. Uheldigvis valgte tre af dem at slå sig mere eller mindre permanent ned ved den gamle Zackenberg Base. Dette hindrede os desværre i at gennemføre én af vores opgaver. Læs mere om dette inde i rapporten.

Samarbejdet med Forsvarets enheder, som gennem alle årene har været særdeles god, nåede i år nye højder, idet det med velvillig hjælp fra Slædepatruljen Sirius, inspektionsskibet "Triton" samt en Seahawk helikopter fra Eskadrille 723 lykkedes at få transporteret omtrent ti tons renoveringsmaterialer ud til de to afsides beliggende steder: Kulhus og Kap Philip Broke.

En operation, der foregik med høj effektivitet over tre hektiske og lange arbejdsdage. Det var særdeles imponerende at deltage i og være vidne til.

Nanok skylder først og fremmest en meget stor tak til vores hovedsponsor, Aage V. Jensens Fonde, for aldrig svigtende tillid og support. Uden en sådan vedvarende støtte kunne Nanok ikke gennemføre sit arbejde, der ofte kan være bekostelig, logistisk udfordrende og kræve års forberedelser. I år havde vi endda udsigt til at møde fondens samlede bestyrelse i Nordøstgrønland, men i sidste øjeblik forhindrede vejrforholdene desværre dette.

Vi skylder også en helt særlig tak til en lang række af Forsvarets enheder og enkeltpersoner for et fremragende samarbejde og for beredvillig og hurtig hjælp med at løse diverse logistiske udfordringer. Mange forskellige af Forsvarets enheder har bidraget til dette undervejs, herunder Arktisk Kommando, 1. Eskadre, Slædepatruljen Sirius, Stations- og Patruljetjenesten Grønland samt Forsvarets Vagt Mestersvig.

Også en stor tak til logistikere og forskere ved Daneborg og Zackenberg forskningsstationerne for imødekomende hjælp, samarbejde og godt naboskab.

Der skal også lyde en stor og velment tak for den store støtte, som familie og venner yder udsendte Nanok'ere, der bruger en hel sommerferie på at arbejde for Nanok. Det betyder særdeles meget for den enkelte Nanok'er med en sådan opbakning og forståelse fra baglandet.

Mange tak også til den store personkreds, der fortsat viser positiv interesse for vort arbejde og støtter dette.

Til slut en stor tak til alle vore øvrige gode samarbejdspartnere samt til de mange private og offentlige myndigheder, der på forskellige måder har ydet positive bidrag til at muliggøre vort arbejde.

På Nanoks vegne

Peter Schmidt Mikkelsen

This field report is also available in English and Danish at: www.xsirius.dk/nanok.html

Feltrapport for "Sandodden-holdet" 2021

Opgaver

Sandodden-holdet havde følgende opgaver:

- gennemføre oprydning af synligt affald (olietromler m.m.) omkring den gamle Zackenberg Base [438-3]
- assistere Arktisk Forskningscenter / Aarhus Universitet ved etablering af måle-/relæstationer, bl.a. i forbindelse med hytter i Young Sund området
- planlægge Nanoks areal på Ella Ø
- tilse hytter og huse i Daneborg regionen
- tilse, optælle og foretage vedligehold af Nanoks materiel og depot på Daneborg
- modtage gods til Nanok på Daneborg
- klargøre for Nanok-ekspeditionen Daneborg 2022

Deltagere

Peter Schmidt Mikkelsen (Sirius '77)

Jesper Mølbæk Stentoft (Sirius '97)

Erik Jochumsen (Sirius '00)

Fase 1 - Oprejse til Nordøstgrønland

Forberedelserne i år var ligesom i 2020 betydelig mere omfattende end normalt pga. Corona-situationen. Der var indtil det sidste en betydelig uvished, om det i det hele taget ville være muligt at gennemføre feltsæsonen i år; men efter diverse ansøgninger, ændringer, tilladelser og tests, kunne vi alligevel afrejse som planlagt fra Danmark mandag den 2. august 2021, hvor holdet samledes i Københavns Lufthavn. Derefter gik det hele overraskende let. Først med fly til Keflavik, hvor der holdt en lejret bil parat

til os. Derfra kørte vi så om aftenen direkte de 450 km til Akureyri – en fin tur på 6 timer. I Akureyri blev vi indlogeret i et "karantæne-anneks" på Hotel Nordurland.

Efter en god nats søvn og en formiddagstur i Akureyri tog vi over middag ud til lufthavnen. Her møder vi den norske biolog Lars Øivind Knutsen. Han er kommet til Akureyri fra Nordøstgrønland, hvor han dagen forinden er blevet overfaldet af en isbjørn. Det er sket tidligt om morgenen på Forskningsstation Daneborg, hvor han vågner ved at en isbjørn stikker hovedet ind gennem vinduet til det værelse, hvor han ligger og sover. Han springer op af sengen, men bjørnen griber ud efter ham, først med klørne og derefter bider den fat i hans tommeltot. Heldigvis har den ikke bedre fat, end at han kan vriste sig løs, råbe om hjælp og flygte ud af værelset. Hans to kammerater er nu vågnet op og kommet til hjælp. I mellemtiden har bjørnen trukket sig tilbage, dog for igen at vende tilbage et par gange inden de får den skræmt væk.

En rystende oplevelse for Lars Øivind, der først fik hånden syet at en tjenestegørende ved Sirius, som tilfældigvis er en uddannet læge. Derefter blev han så fløjet til Akureyri for at blive undersøgt yderligere. Intet i hånden var brækket. Han havde været helt utrolig heldig. Havde bjørnen fået bedre fat om hånden, er det uvist, hvad det var endt med. Nu skulle han så rejse sammen med os tilbage til Grønland og Daneborg. Man kunne dog tydeligt mærke, at han ikke er helt tryk ved at skulle sove i samme værelse igen. Meget forståeligt!

I øvrigt skulle bjørnene ved Young Sund senere komme til at skabe andre udfordringer for os.

T.v.: Sandodden-holdet 2021. F. v: Erik Jochumsen, Peter Schmidt Mikkelsen, Jesper Mølbæk Stentoft.
T.h.: Den norske biolog Lars Øyvind Knutsen fremviser tommeltotten, som isbjørnen havde haft fat i.

Ella Ø Station 2021.

Turen over Danmarkstrædet til Constable Pynt foregik med en King Air fra Norlandair. I

Constable Pynt var der et par timers ventetid, inden en Twin Otter ankom for at fragte os det

T.v.: Ankomst til Ella Ø med Norlandairs Twin Otter TF-NLD. T.h.: Ella Ø Station 2021.

T.v.: Nanok-husene: Fjøsset og Tolvmandsbarakken. T.h.: Køkkenalrummet i Tolvmandsbarakken.

T.v.: Erik arbejder med skydekappen og ruffet på "Agsut". T.h.: Jesper reparerer gummibåden.

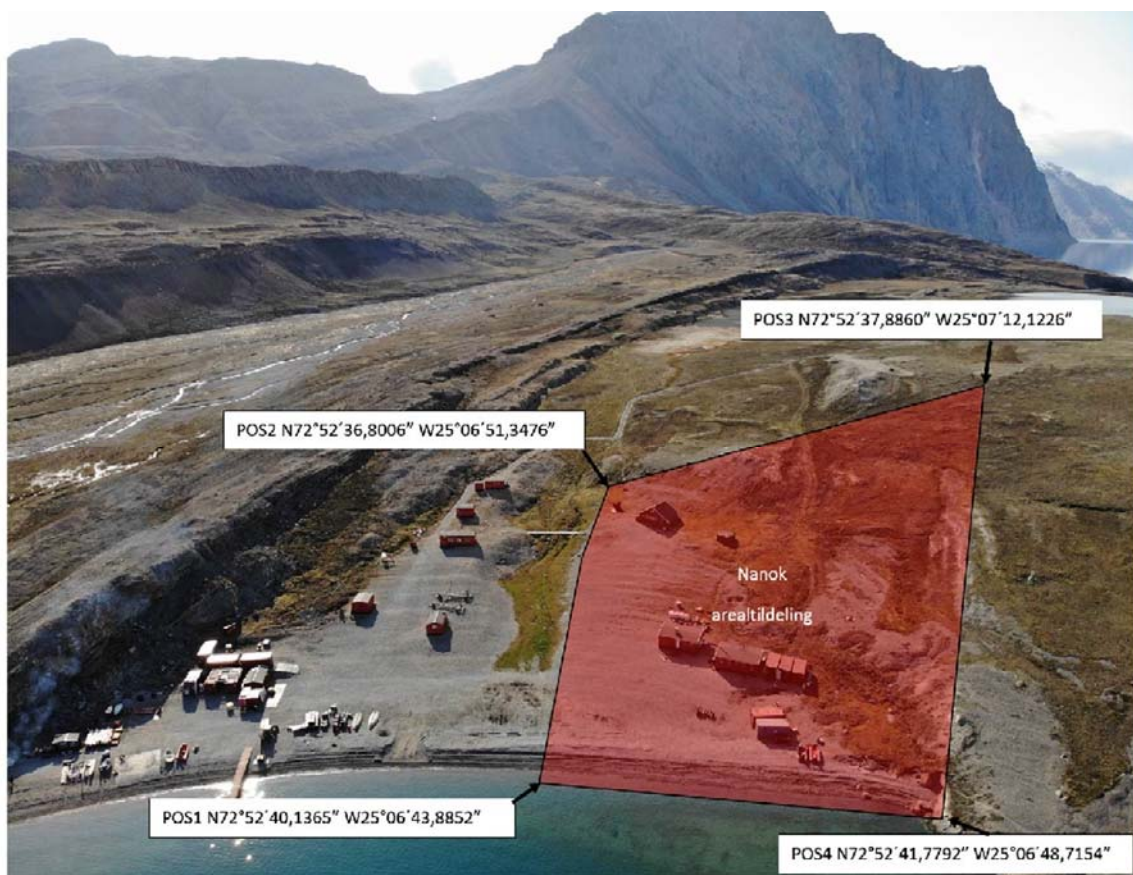
T.v.: "Agsut" er kommet i vandet - klar til en ny sæson. T.h.: Planering til de to nye Nanok-containere.

Prøvesejlads med "Agsut". Et godt og driftssikkert skib.

sidste stykke til Ella Ø, hvor vi ankom ved 21-tiden den 4. august i strålende solskin og nærmest dansk sommervarme. Tolvmandsbarakken var i fin stand. Der var ni Sirius-folk fupper og deres fire hunde på

stationen. Velkomsten var som altid meget venlig, men der blev ikke givet hånd. "Ti-meters afstandsreglen" til Sirius var også gældende i år.

Nanok har fået arealtildeling af Grønlands Selvstyre til et område (markeret med rødt) på Ella Ø Station indeholdende bl.a. Ørnereden, Tolvmandsbarakken og Fjøset. Det omgivende område anvendes af Forsvaret / Sirius.

Opstart på Ella Ø Station

Første opgave på Ella Ø [235] var at få klargjort vores kutter "Agsut". Båden var generelt i god stand, men der var en del småting, der skulle bringes i orden. Jesper, der er maskinmester i det civile, reparerede bådens påhængsmotor og Erik, der er uddannet bådebygger, gik i gang med tætning af lugen til kabyssen, der gennem mange år havde givet fri adgang til bølgesprøjt og regn. Imens ordnede Peter diverse småting og afmærkede dét sted, hvor Nanoks to nye materiel-containere skulle placeres. Desuden blev det pakket feltudstyr til vores forestående tur til Mestersvig for at afhente gods, der var strandet dér i 2020.

Næste formiddag ved 10-tiden fik vi "Agsut" i vandet og fortsatte arbejdet med den. Samme dag fik vi efter aftale med Arktisk Kommando (AKO) hjælp fra Sirius og deres Hydrema til at planere det afmærkede sted, hvor de to nye containere skulle placeres. Da pladsen var klar, fik vi også Hydrema-hjælp til udgravning til et nyt betonfundament, som det nye ophalerspil til "Agsut" skulle forankres på.

Det er her værd at bemærke, at der for nylig er blevet truffet aftale mellem AKO/Sirius og

Nanok om en mere klar opdeling af Ella Ø stationen. Opdelingen betyder, at Sirius fremtidig råder området mod syd for "hundekæden", medens Nanok råder over et område mod nord indeholdende bl.a. de historiske bygninger Ørnereden, Tolvmandsbarakken og Fjøset. Nanok har i øvrigt fået en officiel arealtildeling til dette område af Grønlands Selvstyre.

Kaffe-, ryge og klappepause! Erik, Jesper og en af Sirius-hundene.

På vej gennem Kong Oscar Fjord for at hente gods i Nyhavn. Erik studerer lokalhistorie på frivagten.

Isbjørnen er en helt fænomenal svømmer. Morbjørn med unge på vej tværs over Kong Oscar Fjord.

T.v.: De to Kongeborg-hytter under Kongeborg-fjeldet.

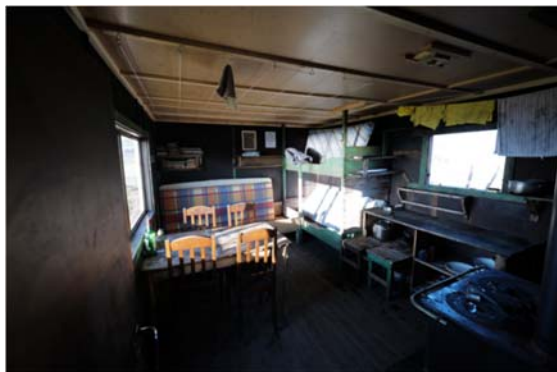
T.h.: Interiør i den nyeste hytte. Simpel, men funktionel.

Afhentning af Nanok-gods i Mestersvig

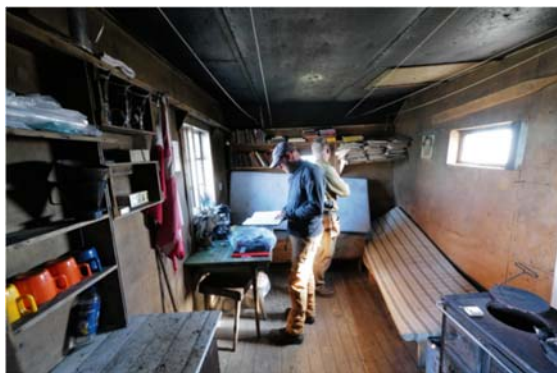
Ella Ø lå badet i sol og fjorden lå spejlblank, da vi den 6. august kl. 06.30 startede "Agsut" og satte kurs mod Nyhavn [209-2] ved Mestersvig. En fantastisk begyndelse på en ny sæson. Midt ude i Kong Oscar Fjord mødte vi en svømmende isbjørn med sin unge. Et dejligt syn. Vi gjorde et kort holdt ved Kongeborgen [224-2]. Hytten var i fin stand, så vi fortsatte og ankom til Nyhavn ved 18.30-tiden. Vi var kun kort tid i land. Vores gods ville først blive bragt til Nyhavn fra Mestersvig Flyveplads næste formiddag, så i stedet fortsatte vi til Hamna [208-2], hvor vi ankrede op for at overnatte. Hamna var også

særdeles fin stand og flot istandsat af sidste års Nanok-hold. Der var lidt dønninger, da vi gik i land; men alt gik vel. Alt i alt en fin dag.

Næste morgen ved 8-tiden lettede vi anker og sejlede tilbage til Nyhavn. Kl. 9 ankom tårnuglen Frederik med vores gods fra Mestersvig, og så snart vi havde fået det ombord, lettede vi anker og satte kurs mod Kap Peterséns [218] i havblik og endnu en dag med bagende varmt solskin. Kap Peterséns var også i fin stand, og vi blev der kun i en lille time, før vi satte kurs videre mod Ella Ø, hvor vi ankom ved 21-tiden.

Hamna-huset ude og inde. Huset er blevet flot istandsat af Nanok-holdet i 2020.

Kap Peterséns stationen på afstand og inde. Erik studerer hyttebogen.

"Agsut" får ny vinterplads på Nanoks areal. Støbekassen til fundamentet til ophaler-spillet placeres.

Vedligeholdelsesarbejder på stationen.

T.v.: Erik ved høvlebænken. T.h.: Jesper forbedrer afløbet fra Tolvmandsbarakken.

Afslutning på Ella Ø

De næste to dage brugte vi på at til at klargøre den førmtalte kommende omrokering af Sirius' og Nanoks materiel på Ella Ø, til forberede til ankomsten af Royal Arctic Lines (RAL) forsyningskib samt samle det materiel, som skulle videre til Daneborg et par dage senere.

Vejret viste sig fortsat fra sin bedste side. Sol og vindstille - og ingen myg!

Vi fik klargjort støbekassen til det nye ophalersted samt pakket forskelligt gods, der skulle hjemsendes til Daneborg, dvs. forskelligt gammelt og kasseret materiel. Vi gjorde også klar til næste Nanok-holds, Hoelsbu-holdet, ankomst.

Første morgen på Daneborg. Endnu en isbjørn lægger vejen forbi.

Sandodden. Nanoks base i Daneborg-regionen, 98 år gammel - but still going strong.

Videre til Sandodden/Daneborg

Fra morgenen den 10. august var vi klar til afhentning på Ella Ø og til modtagelse af skib. Første melding var at Norlandair ville afhente os sidst på aftenen og at RAL ville ankomme ved 15-tiden. Skibet "Malik Arctica" var i syne kl. 14.30, men i stedet for at ankre op, sejlede de uventet forbi stationen og tog sig en rundtur omkring hele Ella Ø. Årsagen var den friske vind, som kom fra en kant, der forhindrede dem i at ankre sikkert op. Tre timer senere var de tilbage, dog blot for at tage en ny runde omkring Ella Ø. Netop som de var på vej efter den runde, ankom Twin Otteren med Hoelsbu-teamet (Kristian, Claus og Asger). Det betød, at vi i al

hast måtte pakke vores sidste grejer og kun fik en hurtig snak med Hoelsbu-holdet, inden det var ombord i Twin Otteren og afsted mod Daneborg, hvor vi ankom efter en times flyvning. Jonas fra ZERO-logistikken fragtede vores grejer ned til Sandodden, hvor alt lignede sig selv. Vi nåede også lige at hilse på årets MarinBasis-hold (Egon, Mie, Karl og Michael).

Ændring af planer

En af vores vigtige opgaver denne sommer var at gennemføre en oprydning af synligt affald (olietromler m.m.) omkring den gamle Zackenberg Base [438-3]. Ved vores ankomst kunne Jonas desværre informere os om, at der havde været mange isbjørne i Young Sund

To af bjørnene, der havde taget permanent sommerophold ved den gamle Zackenberg Base.

T.v.: Foto fra 2020 af et udsnit af de gamle olietromler ved Zackenberg Base, som vi skulle have fjernet denne sommer, men det forhindrede isbjørnene.

T.h.: Eftersøgning af strandede olietromler langs kysten af Clavering Ø.

området denne sommer, og at tre af dem ca. en uge før vores ankomst uheldigvis havde valgt at slå sig ned netop her – desværre permanent skulle det vise sig. Vi kunne muligvis have skræmt bjørnene bort, men folkene på Zackenberg forskningsstationen (ZERO) var bekymrede for, at bjørnene i så fald ville søge over på den anden side af Zackenberg-elven til ZERO-området. Det måtte vi nødvendigvis tage hensyn til og aftalte derfor at afvente situationen og håbe på at bjørne med tiden af sig selv forlod stedet. Den foreløbige konsekvens betød desværre ændrede planer. Da vi nu ikke kunne

arbejde ved Zackenberg, besluttede vi i stedet at undersøge, om gamle, tomme olietromler fra Zackenberg Basen med tiden skulle være rullet ud i fjorden og spredt sig videre ud i Young Sund og Clavering Ø området.

Prøvesejlads med RIB

Næste dag, 11. august, startede ved 6.30-tiden med bjørnebesøg hos vore naboer på MarinBasis. Bjørnen blev dog hurtigt skræmt væk med knaldskud og forsvandt op mod Vandsøen. Efter morgenmad gik vi i gang med

Skibsmik 2021. T.v.: "Malik Arctica" ved Daneborg. T.h.: Containere med gods køres i land.

T.v.: Klargøring af gummibådene. T.h.: Nanok er efterhånden blevet godt selvkørende og sejlede.

at klargøre vores gummibåd = RIB (Rigid Inflatable Boat) og samle grej til en prøvesejlads. Den foregik efter middag over til Djævlekløften. Vi besøgte hytten dér [427], og startede derefter vores eftersøgning af strandede olietromler. Den viste sig hurtig at være relevant, alene på strækningen mellem Djævlekløften og Dolomitterne observerede vi 17 tromler liggende i strandkanten. Vi tog GPS-positioner, men lod indtil videre tromlerne ligge. Fra Dolomitterne sejlede vi tværs over Young Sund til Pashuset [433] og derefter langs stranden tilbage til Daneborg. På dén strækning fandt vi ingen tromler. I øvrigt sejlede vores RIB som en drøm med den nye Honda 50 hk motor.

Skibsmik 2021 på Daneborg

Om morgenen den 12. august ankom ”Malik Arctica” til Daneborg. Skibsmikken startede kl. 8 og fortsatte hele dagen. Med skibet ankom også vores nye RIB, som vi i dagens løb også fik sat en ny Honda 50 hk motor på. Desuden fik vi lavet forskellige forbedringer til RIBerne.

Dagen efter fortsatte skibsmikken, og vi fik resten af vores gods i land. Sidst på eftermiddagen tog vi en tur til Zackenberg for at selv at se de omtalte isbjørne og for at afprøve

vores nye RIB. Den sejlede perfekt. Vi fulgte Wollaston Forland ind til Zackenberg Base, men observerede ingen olietromler på strækningen. På afsted kunne vi se, at de tre bjørne stadig opholdt sig derinde. Derefter sejlede vi hen til ZERO og gik op for at besøge folkene på forskningsstationen [428-5].

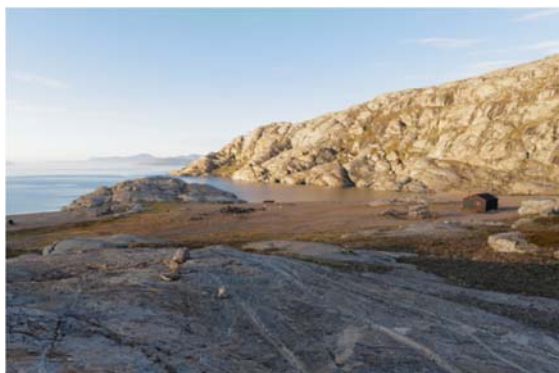
Registrering af gamle olietromler

Næste dag, 14. august, fortsatte vi projektet med registrering af olietromler. Vores plan var at undersøge hele Young Sund og Gael Hamke Bugt området for at se om det var et generelt problem, eller fortrinsvis begrænset til Young Sund. Vi fortsatte fra hvor vi slap 11. august ved Dolomitterne og sejlede derfra videre ind i Young Sund tæt langs kysten til Revet. På den strækning observerede vi 20 olietromler. Vi ankom til Moskusheimen [429] ved Revet kl. 18.30 ved aftagende tidevand. Timingen var ikke den bedste og vi måtte derfor vente til næste eftermiddag med at sejle videre pga. tidevandet i den lavvandede passage og kraftig blæst fra syd. Vores tur gik herefter videre langs Claveringskysten til Eskimonæs [405], hvor vi overnattede. På den strækning så vi blot fem olietromler.

Næste morgen, den 16. august, krydsede vi fra

Afsted på registreringsturen. T.v.: Jesper ved roret. T.h.: Erik i stuen på Moskusheimen.

T.v.: Eskimonæs stationen. T.h.: Knudshoved stationen har unægtelig set bedre tider.

Dødemandsbugten.

Et historisk sted, som Nanok har istandsat til et spændende og velbesøgt formidlingscenter.

Eskimonæs forbi Lille Finsch Ø - hvor vi så en svømmende isbjørn - og Stille Ø over til Home Forland, hvor vi fulgte kysten ned til Knudshoved [355]. Her vendte vi om og sejlede via Jackson Ø [371] og Store Finsch Ø tilbage til Eskimonæs. På hele denne tur så vi blot to olietromler, begge på nordkysten af Home Forland.

Turens fjerde og sidste dag gik, med et stop ved Dødemandsbugten [408], langs kysten af

Clavering Ø tilbage til Djævlekløften. Dermed var ringen omkring Clavering Ø sluttet. Vi observerede i dagens løb 18 olietromler, men blot én af disse på sydsiden af Clavering Ø, alle øvrige langs kysten i Young Sund. Ved tilbagekomsten til Sandodden fik vi bekræftet, at de tre bjørne stadig opholdt sig ved Zackenberg basen.

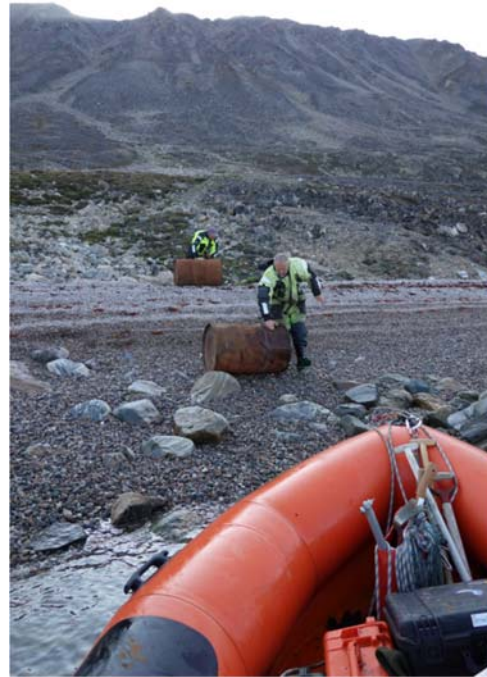
Tilbage på Sandodden

"Tagpapperrassen" trængte til en kærlig hånd og fik nyt tagpap på taget og frisk maling på væggene.

Materialer til den kommende renovering af Kap Philip Broke (t.v.) og Kulhus (t.h.) står pakket og klar. Der er tale om ganske store mængder. Ca. 2.000 kg til Kap Philip Broke og ca. 7.000 kg til Kulhus! Den videre transport skal ske med hjælp fra inspektionsskibet "Triton"s helikopter.

T.v.: Den røde linje på kortet viser den rute, som vi sejlede for at registrere gamle olietromler. De blå punkter markerer steder, hvor der blev observeret og fjernet olietromler. De røde punkter er de steder, hvor tromlerne endnu ikke er fjernet. T.h.: Indsamling af gamle olietromler ved Young Sund i samarbejde med MarinBasis og ZERO-logistikken. Jesper og Erik ruller.

T.v.: Erik graver tromle fri. T.h.: Mie fra MarinBasis og Jonas med ZERO's båd.

De næste to dage gik med diverse gøremål og pakning af det materiel, der skal bruges i 2022 på Kulhus [511] og Kap Philip Broke [470]. Vi besluttede også at kassere vores gamle RIB, der er helt tyndslidt i bunden. Den bliver hjemsendt næste år.

Den 19. august tog vi ind til Zackenberg Base for igen at se til bjørnene. Vi gik heller ikke i land denne gang, men lidt tættere på. Fra RIBen observerede vi kun én bjørn, der så ud til at være udmagret og formentlig syg. En fire-fem ravne havde forsamlet sig afventende omkring den. Det var et trist syn at se. Fra Zackenberg fortsatte vi via Basalt Ø til Daneborg og derfra videre tæt på land ud gennem Young Sund langs Wollaston Forland til Kap Herschell [417]. På

den strækning observerede vi ingen olietromler og returnerede derfor til Sandodden.

Næste dag fik vi bl.a. vinterklargjort vores ene RIB og parkeret den i fartøjshuset samt startet en renovering (maling og nyt tagpap) af "Tagpapterrassen" (Bygning 8), hvor vi opbevarer - ja, netop vores tagpap.

Indsamling af gamle olietromler

De foregående rekognosceringer havde vist at langt de fleste gamle olietromler befandt sig langs Clavering Ø kysten mellem Kap Breusing og Revet. Vores umiddelbare konklusion var, at selvom tromlerne er af forskellig oprindelse, må

T.v.: Der lastes tromler på "Aage V. Jensen", der fungerede som transportbåd. Egon fra MarinBasis på båden og Erik. T.h.: "Aage V. Jensen" med fuld last af tromler på vej til Daneborg.

T.v.: Afhentning af de sidste tre tromler ved Grønnedal. T.h.: Alle indsamlede tromler, ca. 60 stk., blev foreløbig anbragt sammen med ca. 200 andre tromler på den nedlagte Daneborg Vejrstation.

de formentlig stamme fra den gamle Zackenberg Base.

Næste trin var nu at få indsamlet disse tromler. Da vi i vores egen gummi-båd kun kunne transportere en tre-fire tromler ad gangen, foreslog vi folkene fra MarinBasis og ZERO-logistikken, der råder over større både, at vi i fællesskab kunne gennemføre en indsamling af tromlerne i Young Sund. Det syntes de var en god ide. Der blev afsat en hel dag, 21. august, til dette, hvor vi ved fælles hjælp fik ryddet Clavering Ø kysten for gamle olietromler og transporteret dem til Daneborg. På hjemturen fra Revet fulgte vi i vores RIB nordsiden af Young

Sund til Zackenberg, men fandt ingen tromler på den strækning.

Afslutning Fase 1

Den 24. august tog vi en sidste tur i RIBen til Grønnedal for at opsamle tre olietromler, som vi ikke kunne få i den 21. august pga. store dønninger fra havet. Hermed løb antallet af indsamlede olietromler op til ca. 60 stk., som vi indtil videre har anbragt ved den gamle "dump" fra den nedlagte Daneborg Vejrstation sammen med ca. 200 andre tromler, der i forvejen findes på stedet.

Resten af dagen gik med rengøring og afrigning

T.v.: Jesper og Erik gør Nanok's RIB ren og klargør den til vintermagasinering. T.h.: Twin Otteren på Daneborg den 25. august. Afslutning på Fase 1. Det er tid til hjemrejse for Jesper og Erik.

Sandodden-holdet 2021. F.v.: Peter, Erik og Jesper.

af vores RIB, der blev parkeret for vinteren i garagen.

Der var nu gået tre uger siden vores ankomst. Dermed var det også blevet tid til, at Jesper og Erik skulle rejse tilbage til Danmark. Vi havde desværre grundet uforudsete omstændigheder ikke kunnet gennemføre alle planlagte opgaver, men vi i stedet havde løst andre relevante opgaver og haft tre gode uger sammen. Twin Otteren landede på Daneborg over middag den 25. august og Jesper og Erik kunne tage afsted i stille, varmt og solrigt vejr, netop sådan som vejret havde været meget af tiden denne sommer. Tilbage på Sandodden blev Peter, der skulle tilbringe yderligere tre uger i Nordøstgrønland, primært for at klargøre til holdene i 2022.

Jesper – Erik - Peter

Start Fase 2

I den følgende uge efter Jespers og Eriks afrejse fortsatte Peter sit ophold med base i Sandodden for at afvente inspektionsskibet "Triton"s ankomst. Ventetiden blev brugt til en del udestående opgaver, bl.a. færdigmaling af Tagpapterassen, optælling af Nanok-materiel, skrivning af feltrapport samt – sammen med Egon fra MarinBasis - en grundig oprydning omkring Forskningsstationen og den gamle Daneborg vejrstation. Der blev her indsamlet 1½ vognlæs brændbart affald samt fjernet diverse andet affald, bl.a. gamle jernrør og olietromler med diverse skrotaffald.

T.v.: Inspektionsskibet "Triton" er ankommet til Daneborg. T.h.: Seahawk-helikopteren gøres klar på skibets helikopterplatform til dagens operation.

T.v.: Klargøring af et helikopter-sling på Daneborg. T.h.: Seahawk-helikopteren har afleveret et læs materialer ved Kap Philip Broke huset, der skal istandsættes i 2022. Der blev fløjet fire sling til stedet.

Udlægning af materialer med helikopter til Kulhus og Kap Philip Broke

Ved middagstid den 2. september ankom inspektionsskibet "Triton" til Daneborg, og allerede kl 14.30 fløj vi afsted med skibets Seahawk-helikopter og første læs materialer til Kulhus. Med på flyvningen var Lucas også fra Sirius og Mikkel fra "Triton", der skulle hjælpe ved at håndtere godset på bestemmelsesstedet. Det gik fint. Flyvetiden hver vej var ca. 45 min. Vejret var skyfrit og perfekt til flyvning. Sådan fortsatte det resten af dagen og vi fik i alt fire sling derop første dag. Mellem de enkelte flyvninger var der tid til at flytte godset hen til huset og surre det. Næste dag fortsatte flyvningerne med materialer til Kulhus. Peter var med første sling sammen med Jais fra Sirius og

Jakob fra "Triton". På næste sling fulgte Inge Bisgaard fra Grønlands Nationalmuseum med for at opmåle ruinen ved Jonsbu. Peter assisterede som bjørnevagt. Sidst på dagen var alt Nanok-gods transporteret til Kulhus. Samlet set blev det til otte store slingtransporter til Kulhus. Efter hjemkomsten flyttede Peter ombord på "Triton" for at følge med på dens videre togt.

På tredjedagen fik vi gennem fire slingtransporter udlagt alle materialer til Kap Philip Broke på Shannon Ø. Her hjalp Lucas fra Sirius samt Jeppe og Peter fra "Triton" til med at bære godset hen til hytten. Det blev igen en lang arbejdsdag på mere end 10 timer.

Alt i alt var de tre dages transport af gods en ganske omfattende operation, hvor der blev fløjet 12 slingtransporter med i alt omkring ti

Seahawk-helikopteren ankommer med et sling til Kulhus. Der blev fløjet i alt otte sling til Kulhus i løbet af to travle dage.

Villaen (t.v.) og Hvalrosodden, begge med årets første snedække og i god stand.

tons gods. Operationen forløb med en imponerende effektivitet og hjælpsomhed fra mandskabet fra "Triton", helikopteren og Sirius. Det var en stor fornøjelse at overvære og være en del af.

Næste dag, den 5. september, blev der fløjet udstyr til ZERO-forskningsstationen ved Zackenberg, og da det var afsluttet over middag, lettede "Triton" anker kl. 14 for at sejle videre nordover.

Med "Triton" til 79-fjorden

I perioden 6.-15. september fulgte Peter med "Triton" på et togt, der gik fra Daneborg og helt op til 79-fjorden. Skibets opgaver var dels at støtte Sirius med depotudlægninger og dels støtte til civile projekter, der på forhånd var blevet godkendt via Isaaffik-portalen (www.isaaffik.org), dvs. dét system, der er blevet oprettet for at facilitere arktisk logistiksam arbejde mellem Forsvaret og forskningssektoren. Ved 79-fjorden havde Alfred Wegener Instituttet (AWI) således fået bevilget støtte til optagelse af to tidligere udsatte målebøjer. Efter en succesfuld optagelse af

AWI's bøjer returnerede "Triton" til Daneborg, hvor der undervejs var depotudlægninger / overnatninger / besøg på: Lægervallen, Hammeren, Kap Amélie, Villaen / Danmarkshavn, Hvalrosodden, Aalborghus, Soranerdepotet, Påskensæset, Mønstedhus, Ottostrand, Alabamahuset, Germaniahavn. Af speciel interesse for Peter var de fem af husene, der tidligere er blevet istandsat af Nanok. Alle disse var i fin stand.

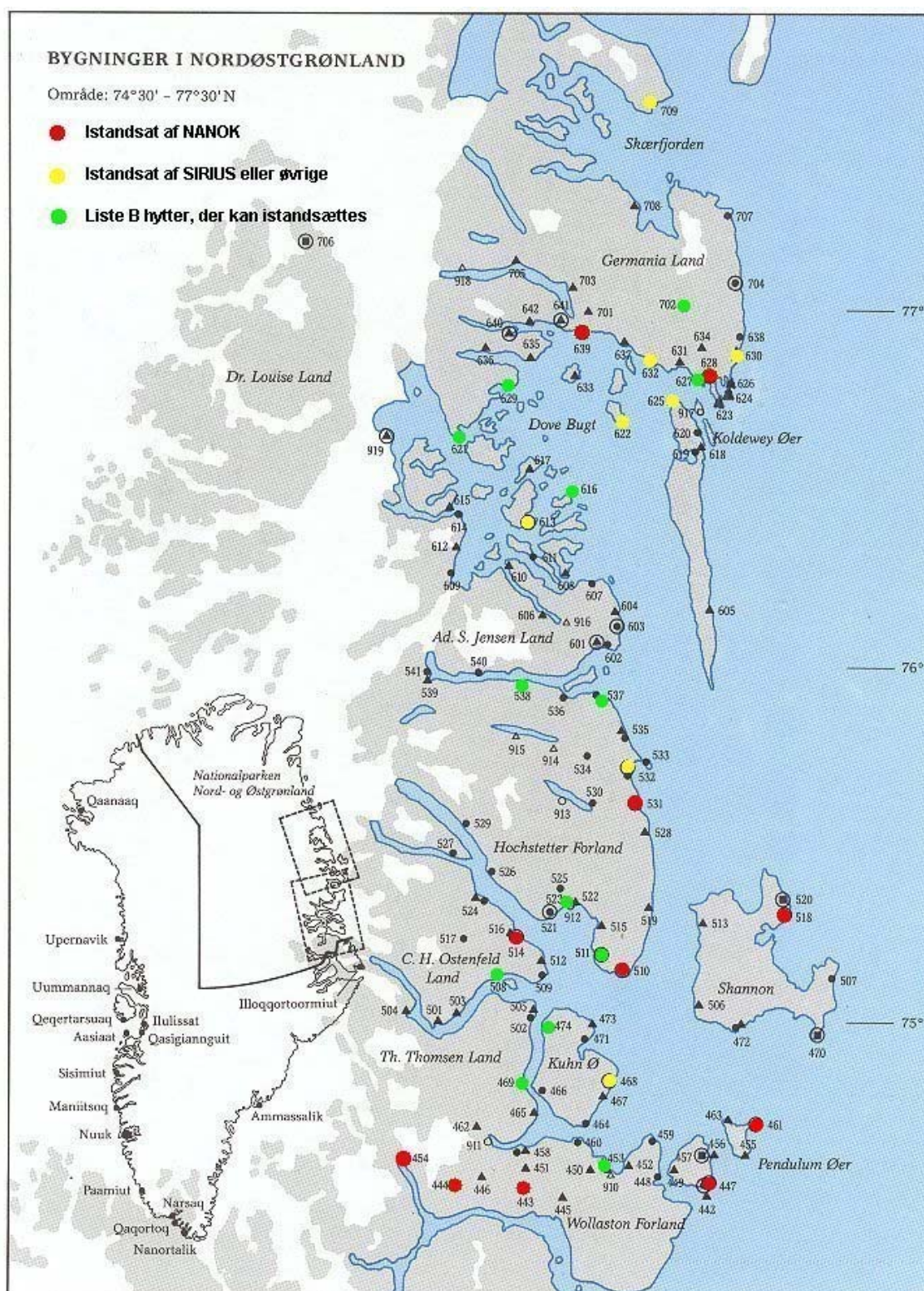
Afslutning

Om morgenen 15. september afmønstrede Peter "Triton" på Daneborg. Herefter gik dagen med at klargøre Nanoks base på Sandodden til vinteren. Sidst på eftermiddagen ankom ZERO-logistiker Jørgen Skafte i RIB for at give Peter et lift til Zackenberg, hvorfra hjemrejsen skulle foregå. Næste eftermiddag ankom Twin Otteren og sammen med folk fra ZERO gik turen nu via Constable Pynt til Akureyri. Herfra videre næste dag tilbage til Danmark via Reykjavik og Keflavik.

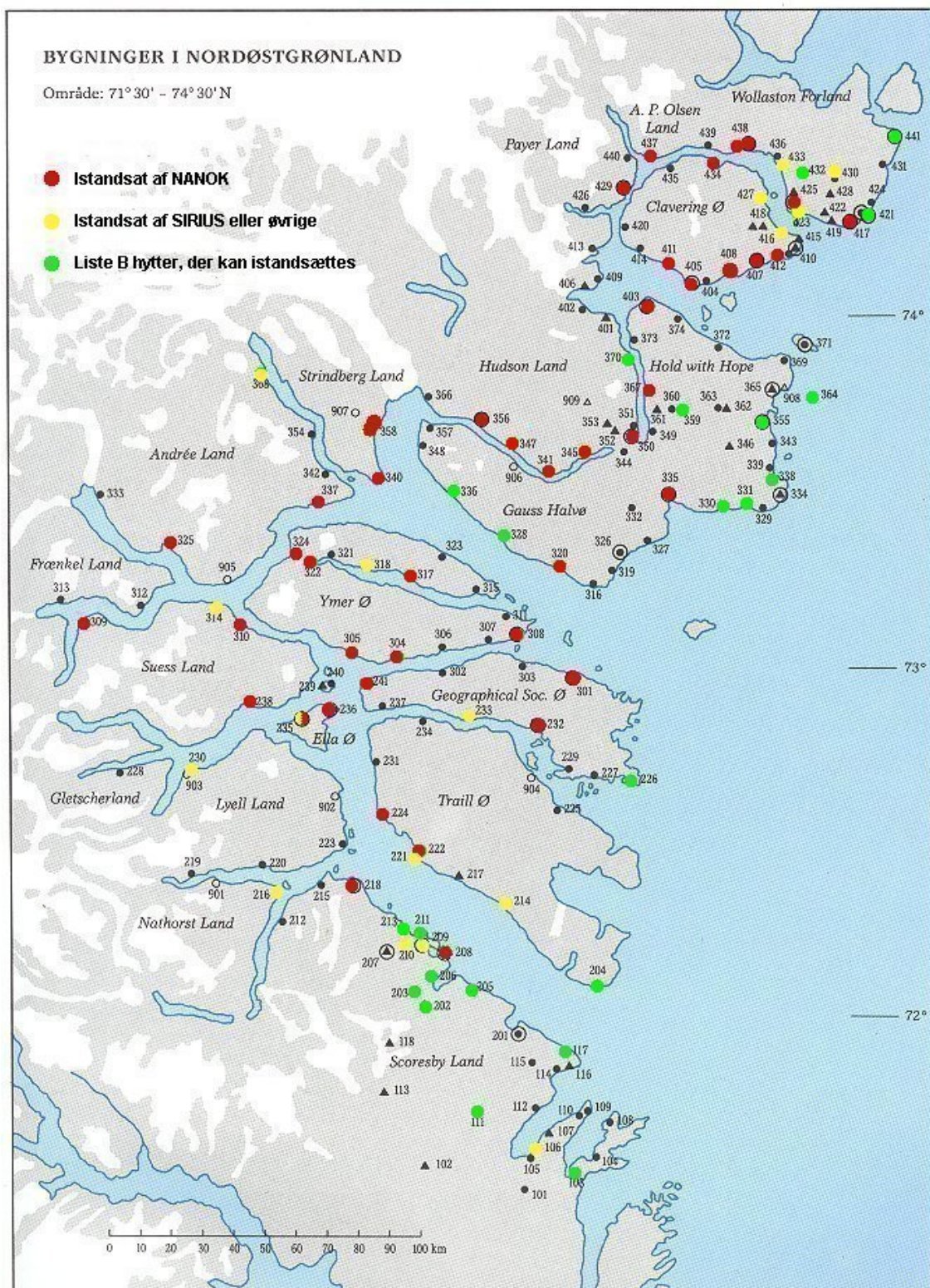
Peter

Sandodden ved afrejsen 15. september. Skiftet fra sommer til efterår sker hurtigt. Vinteren er på vej.

Kortet viser vedligeholdelsesstatus for de gamle hytter, huse og stationer i Nordøstgrønland. Lokalteter markeret med rødt eller gult kan forventes at være i nogenlunde brugbar stand. Øvrige lokaliteter kan derimod ikke forventes at være anvendelige. Lokalteter mærket med grønt er øvrige liste-B hytter, som Nanok eventuelt vil renovere og vedligeholde i de kommende år.

Kortet viser vedligeholdelsesstatus for de gamle hytter, huse og stationer i Nordøstgrønland. Lokalteter markeret med rødt eller gult kan forventes at være i nogenlunde brugbar stand. Øvrige lokaliteter kan derimod ikke forventes at være anvendelige. Lokalteter mærket med grønt er øvrige liste-B hytter, som Nanok eventuelt vil renovere og vedligeholde i de kommende år.

Feltrapport for "Hoelsbu-holdet" 2021

Opgaver

Hoelsbu-holdet havde følgende opgaver:

- gennemføre genopretning, renovering og kulturhistorisk sikring af Hoelsbu [356]
- tilse hytter og huse i Ella Ø regionen
- tilse, optælle og foretage vedligehold af Nanoks materiel på depot Ella Ø
- modtage gods til Nanok på Ella Ø
- klargøre for Nanok-ekspeditionen Ella Ø 2022

Deltagere

Kristian Nevers (Sirius '95)

Asger Fredslund Pedersen (Sirius '94)

Claus Kolbe Nielsen (Sirius '94)

Støbning af fundament til det nye ophalerspil til "Agsut".

Ella Ø, ankomst, skibsmik, og klargøring til sejlads med "Agsut".

Vi ankom planmæssigt til Ella Ø via Island den 10/8. Vi nåede lige at hilse på det andet Nanok-hold med Peter, Jesper og Erik, fik en lynoverlevering, inden de i hast måtte flyve videre til Daneborg. "Agsut" lå allerede for svaj i bugten ud for stationen. Vi blev også vel modtaget af mandskabet fra Sirius på Ella Ø. Der var naturligvis Corona-mæssige begrænsninger, som vi tog hensyn til. Da vi ankom, var det nærmest lige til skibsmik. Forsyningskibet havde svært ved at få kastet

anker pga. vind, og det trak lidt ud med at komme i gang. Endelig blev "krogen" kastet, og skibsmikken i kom i gang den 11/8 kl 05.00 og varede ca. 8 timer. Vi modtog gods til Arktisk Forskningscenter (ARC) og Nanok. To nye Nanok-containere blev placeret som planlagt og i den ene fandtes en ny minilæsser, der blev taget i brug med det samme, som den kom ud i morgenens skarpe lys.

Den følgende dag støbte vi fundamentet til det nye ophalerspil, og vi pakkede til sejlads. "Agsut" blev læsset med alt til togtet, inklusive 3 jerndragere og diverse træ og tagpap.

Hoelsbu ved ankomsten og med 5 graders slagside før genopretningen.

Det skæve hus.

Den skæve stue.

Sejlads ud ...

Vi afgik fra Ella Ø den 14/8 kl. 01.00 i frisk vind. Vi loggede 14 km/t op igennem Antarctic Sund med vind og strøm ind agter.

Efter ca. 11 timers sejlads gik vi i land på Kap Ovibos [340] for at se til hytten. Det kunne konstateres, at skorstengennemføringen var blevet utæt og måtte repareres senere i forløbet.

Vi fortsatte mod Strindberg, hvor vi gik i land og fangede tre fisk i elven. Spiste i Nordfjordhuset

[358-2] og tilså Strindberghuset [358-3], der også så rigtig fin ud. Sejlede sidst på aftenen mod Hoelsbu i fint og stille vejr.

Hoelsbu [356]

Ankomst til Hoelsbu kl. 01.00. Adolf Hoel har lagt navn til denne tidligere norske fangststation. Han var en af de ledende kræfter i den norske okkupation af "Erik Raudes Land". Stationen blev bygget i 1930 af fangstmændene John

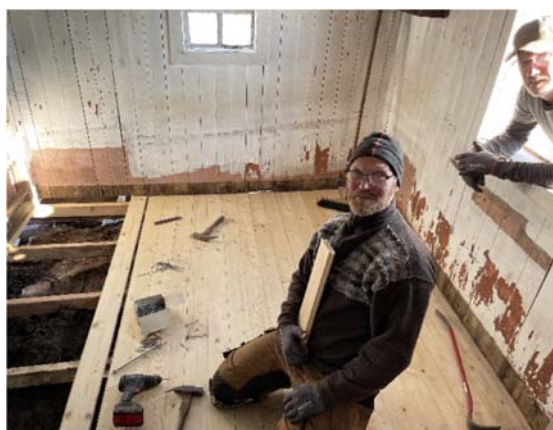

*Genopretningen af Hoelsbu i fuld gang.
Kraftige I-stålprofiler kiles ind under huset for at skabe et solidt fundament.*

Giæver og Otto Johnson, og der blev tilknyttet en del mindre fangsthytter til stationen, for at man kunne rejse langt ud i fangstterrænet. Hoelsbu er ikonisk på mange måder, og ikke mindst fordi der har været flere overvintringer igennem tiderne med det noget smukkere køn, idet to fangstmænd har boet der med deres bedre halvdele. Kristian og andre har gennem flere år gjort sig tanker om at genoprette Hoelsbu, hvilket var udgangspunkt for vores projekt. Stationen så nogenlunde ud som forventet: skæv, fugtig og med råddent træværk. Arbejdet indebar rigtig meget graveri, idet at alle jordvolde rundt

om huset skulle fjernes, så vi kunne komme ned til de sørgelige rester af de oprindelige strøer, som en gang har udgjort "fundamentet". I de efterfølgende dage forstærkede vi bygningen med tømmer og løftede forsigtigt mange steder, for at få skubbet de tre medbragte I-stålprofiler under bygningen.

Derefter løftedes huset med en 10-tons kaffemølle-donkraft og tre hydrauliske donkrafter. Efter nogle dages moslen og entreprenørarbejde var hovedbygningen hævet knap 50 cm i det sydøstlige hjørne, der havde været det laveste punkt.

Huset er nu genoprettet, og gulvet i stuen bliver udskiftet, da det gamle gulv er råddent.

Huset er nu genoprettet i en sådan grad, at det igen er fuldt ud anvendeligt. Gulvet i stuen er helt udskiftet, da det gamle gulv var råddent. Enkelte af de gamle brugbare 5/4" gulvbrædder er genbrugt i værkstedets gulv.

Det var også nødvendigt at reparere og hæve dele af tilbygningerne, da hovedhuset nu var løftet så meget op, at gangen skrånede voldsomt.

For at få det dovne sved ud af kroppen, ville vi en aften have gang i den lille sauna, men det viste sig at skorstenen var totalt tilstoppet af ravnenes indsamlede fund, såsom knogler, pinde og metalstykker. Da først alt dette blev fjernet fra skorstenen, var det lige så den lille oven hoppede og dansede i hjørnet. Det var særdeles godt for de ømme rygmuskler at blive varmet op

Den nederste del af huset bliver repareret og afstivet med nyt tømmer, der beklædes med tagpap, inden fundamentet afdækkes med store sten og jord. Indvendigt bliver stuegulvet malet; og så er Hoelsbu igen klar til at blive møbleret med det originale inventar.

Komfur, værksted, køkken og stue efter genopretning og -indretning.

og løsnet.

Egentlig var der på Ella Ø lagt helt nye kakkelovnsrør til Hoelsbu-komfuret klar til at blive læsset på "Agsut", men ak og ve, de lå stadig klar der og var ikke kommet med fra Ella Ø. Så derfor måtte en anden løsning bringes op. Det lykkedes med godt resultat at genmontere de gamle støbejerns-ovnrør, så de fungerede lige så godt som nye. Derefter blev der straks bagt brød

i ovnen. Alle tre skorstene blev fastgjort med kraftige stålband over taget, så de fremover ikke sådan lige blæser af.

Asger svingede malerpenslerne over nogle dage, gulvet i stuen blev gråt og alt udvendigt træ er malet hvidt. Endvidere blev teksten, på det fine gamle skilt, sirligt malet op, så det igen fremstår tydeligt - hvem der byggede stationen, og hvorledes de daværende ejerforhold var.

Så er den i vinkel igen !

For at lede vand væk fra stationsområdet, gravede vi over adskillige dage drænrønder bag stationen. På bygningens syd- og vestside er stort set alt træ udskiftet på den nederste halve meter, og på nordsiden var træet rådnet en meter op. Det nye træværk blev beklædt med tagpap og Claus kørte så adskillige trillebørfulde store sten til genopfyldning rund langs husets vægge. Endelig kunne vi lægge tørv og jord på de øverste lag sten, så bygningen fremstår som før gravearbejdet, bare i en genoprettet tilstand. Sluttelig blev bygningens indvendige dele og inventar gået efter og rengjort. Asger opmålte alle vinduers lysninger for på sigt at have muligheden for at fremstille og isætte nye.

Sejlads "hjem"

Efter det afsluttede Hoelsbu projekt, besøgte vi Halle Hytten [341] længere inde i Moskusoksefjorden og den så rigtig godt ud – tør og stabil. Man kunne tydeligt se at drængravningen i 2011, havde gavnet hytten og udtørret hele området omkring hytten. Så vendte vi "skuden" og sejlede mod Nordfjord, hvor det blæste op og Waltershausen- bræen frigav enorme mængder is som knitrede og bruste voldsomt omkring båden.

Vi gik igen i land ved Kap Ovibos hytten. Taggennemføring af skorsten bliver repareret med en ny/brugt blik-plade, så den er tæt og hytten er klar til brug.

Ankom på Ella Ø følgende morgen 28/8 kl. 03.00.

DMU/Århus Uni: Søren, Sine og Peter var i mellemtiden ankommet og indlogeret i 12-mandsbarakken/Fjøset, så vi listede os bare ind og fandt hurtigt logi for natten.

Afregning og klargøring for vinteren.

Kort hvil og derefter udpakning og rengøring efter sejlads og hyttereparation. Følgende dage blev der talt stumper op i vildskab. Bellevue bygningen var blevet nedlagt af Sirius, mens vi var på tur. Nanoks grej fra Bellevue var blevet flyttet over på en pallet og bragt hen foran Fjøset, alt sammen i sammenhæng med den nye opdeling af Ella Ø. Vi satte så alle sagerne ind i Fjøset.

Alt fra "Agsut"s gamle ophalersted, som kørerbrædder og den gammel beddingsvogn er flyttet over på Nanoks område nedenfor Fjøset. Tagpap optalt og det er nu opdelt fysisk mellem Nanok og Sirius.

Øverst t.v.: Det nye ophalersystem til "Agsut" fungerer perfekt. Øverst t.h.: Reparation på Kap Ovibos.

Nederst: Mission "Hoelsbu" accomplished. F.v.: Asger, Kristian og Claus.

Nyt ophalersystem monteret på fundamentet. Udjævning vha. minigraver og skovl nedenfor det nye ophalerspil. "Agsut" blev trukket på land med det nye ophalerspil og det virker helt perfekt.

Det daglige samarbejde i Tolvmandsbarakken med Søren, Signe og Peter fra ARC/Aarhus Universitet har fungeret rigtig godt. En aften tog vi på fælles vandretur over på den anden side af elvlejet. Da Nanoks udstyr og bygninger var klar til vinterlukning, gik Claus og Asger en tur på Bastionen sammen med en fup fra Sirius, medens Kristian tog på sejltur med ARC.

På grund af logistiske udfordringer blev hjemrejsen til Danmark fremrykket til 1. september. Som sædvanlig gik flyveturen hjemover med Norlandair helt perfekt.

Vi har haft en fantastisk tur fra start til slut med god hjælp og velvilje fra alle sider.

Asger, Claus og Kristian

Feltrapport for Ella Ø forskerholdet 2021

Opgaver

Ella Ø forskerholdet havde følgende opgaver:

- Indkøre ny motorbåd og fragte gods fra Mestersvig til Ella Ø
- Indkøre ny pram på Ella Ø
- Opmåle oceanografiske forhold, teste nye instrumenter og udsætte måleinstrumenter i fjorden
- Tilse og opsætte nye automatiske kamera til fauna og flora overvågning på land
- Formidling af forskning og samarbejde med Nanok
- Optælling

Deltagere

Søren Rysgaard (Arktisk Forskningscenter, Aarhus Universitet & Nanok)

Egon Frandsen (Arktisk Forskningscenter, Aarhus Universitet)

Peter Bondo Christensen (Arktisk Forskningscenter, Aarhus Universitet)

Signe Høgslund (Arktisk Forskningscenter, Aarhus Universitet)

Simon Kortegaard (Mopa Både, Vilsund, Thy)

Toke Høye (Arktisk Forskningscenter, Aarhus Universitet)

Jeff Kerby (Arktisk Forskningscenter, Aarhus Universitet)

Lucas Sandby (Arktisk Forskningscenter, Aarhus Universitet)

Oprejse til Ella Ø

I år ankom forskningsgruppen til Ella Ø på forskellig vis. Nogle med Twin Otter via Daneborg, hvor de forinden havde etableret nye autonome måleinstrumenter i luften, til lands og i havet gennem Greenland Gradient projektet (yderligere information om projektet kan findes på

www.isaaffik.org). Andre kom sejlene fra Nuuk med inspektionsfartøjet "Knud Rasmussen", hvor de havde indsamlet oceanografiske, kemiske og biologiske målinger undervejs. Det blev afsluttet med masser af målinger i Kejser Franz Joseph Fjord, Isfjord og Kong Oscar Fjord. Noget, der vil supplere datamaterialet fra Ella Ø, som er indsamlet siden 2016 af Nanok og ARC-forskningssteamet på Ella Ø. En enkelt kom direkte ind med Twin Otter via Island og Constable Pynt. Ved ankomsten til Tolvmandsbarakken den 24. august havde Nanok gjort huset klar til brug og var smuttet med "Agsut" til Hoelsbu stationen, der skulle rettes op og have en kærlig hånd.

Opstart

Weidemann minilæsseren kom på arbejde med at grave en passage i bunken af den ral, der ligger som en lille vold langs vandkanten. Dermed var det klar til, at vores Mopa-båd kunne passere og sættes i vandet. Båden blev pakket ud af containeren, og Weidemann'en kunne fint bugsere bådtraileren. Motorerne blev tjekket og oliefiltret udskiftet. Reservemotoren havde startvanskeligheder, men efter at karburatoren blev rensat spandt den smukt. Mopa'erne blev lagt for svaj ved et anker påmonteret cirkeltov, så det var nemt at trække båden til land, og lægge den ud igen ved hjemkomst. Med Weidemann'en kunne vi dække hullet i brinken til hurtigt og effektivt, så vandet ikke flød ind på pladsen ved springflod.

Indkøre ny motorbåd og fragte gods fra Mestersvig til Ella Ø

Søren og Simon sejlede til Mestersvig for at hente det gods, der strandede sidste år pga. dårlige vejr- og isforhold. Her ventede to nye Mopa'er, gas, benzin, måleinstrumenter og mad på at blive sejlet til Ella Ø. Efter påmontering af

T.v.: "Agsut" og Mopa-båden for anker ved Ella Ø. T.h.: Søren og Kolbe klargør en reservemotor.

T.v.: Udsætning af målebøje nedenfor Tolvmandsbarakken. T.h.: Efteråret er på vej. Nætterne i Nordøstgrønland begynder igen af blive mørke.

motor og hydrauliksystem og optankning af alle tomme benzintanke blev den ene Mopa efterladt i containeren i Mestersvig. Det er meningen, at sejle den anden Mopa videre til Strindbergområdet og opmagasinere den i nyt bådhus, der etableres i området næste år. Herved vil der være Mopa'er i Mestersvig, på Ella Ø og i Strindbergområdet. Dette vil være en stor hjælp til at forbinde området og ekstra sikkerhed ved sejlads, da man kan sejle flere både sammen og komme hinanden til hjælp i det store fjordområde, hvis uheldet skulle være ude.

Indkøre ny pram på Ella Ø

Vi har indkøbt en pram til Ella Ø, der kan anvendes til transport af gods i de år, der ikke er transportmulighed med Royal Arctic Line til stationen. Prammen er lavet i aluminium og kan sejle med 6 ton gods. Prammen vil kunne anvendes til fragt af gods fra skibe, der ikke selv har medbragt pram eller helikopter. Desuden vil den kunne anvendes til at sejle byggemateriale for Nanok rundt om i fjordsystemet.

Opmåle oceanografiske forhold, teste nye instrumenter og udsætte måleinstrumenter i fjorden

Målebøjen, der blev placeret sidste år på 11 meters dybde ud for Tolvmandsbarakken, blev bjerget. Bjergningen gik nemt, da et par af besætningsmedlemmerne fra "Knud Rasmussen" monterede en markeringsbøje op til overfladen under et besøg på Ella Ø, da forskerne blev sat af. Data blev tappet og en ny bøje genudsat. Bøjen måler oceanografiske forhold som tidevand, salt, temperatur, lys og klorofyl.

Der blev ledt grundigt efter bøjer i Röhss Fjord og ved Kap Humboldt. Bøjerne var sat ud for to år siden, men kunne desværre ikke bjergeres. Isen har sandsynligvis taget dem. Vi har udsat ny bøje længere inde i Röhss Fjord, bag strømstedet. Her er vi mere sikre på at isbjerger ikke kan få fat i undervandsbøjen. Vi forsøgte at finde ny sikker lokalitet til yderkystbøjen i Vega Sund, hvor der er færre isbjerger. Desværre lykkedes det ikke i år, da vejret drillede. Der skal bruges mere tid til at finde et godt sted, hvor havis og isbjerger lader instrumentet ligge

Søren og Lucas klargør målebøje.

Lucas med ARC-COP målebøjen. Den dykker selv op og ned i vandsøjlen.

uforstyrret.

Et af ARCs studenterprojekter (ARC-COP) blev søsat for andet år i træk. En autonom målebøje, der tager salt, temperatur og dybde-profiler på ønskede tidspunkter. Den dykker selv op og ned i vandsøjlen de øverste par hundrede meter. ARC-COP'en var dette år med forbedret energieffektivitet og måleopløselighed. Første forsøg udmøntede sig i en lækage pga. defekt temperatursensor og gav grå hår og et par dages arbejde til Lucas. De følgende tests viste dog, at kombinationen af silikonefedt og linoliekit fra Nanok, elektriktape og strips kan gøre underværker. Den var udsat i længere tid end sidste år og klarede sig fint. Nu skal den tilbage til Danmark og langtidstestes på baggrund af de nye test ved lave temperaturer (under 0 grader) og højt tryk, der findes i de dybe grønlandske fjorde. Næste år er det planen at udsætte et system, der kan måle hele året rundt ved Ella Ø. Andre af vores egne opfindelser blev også sat i

vandet og har indsamlet vandprøver, som skal hjem og analyseres i laboratorierne. En intelligent vandsampler til prøvetagning i forskellige vanddybder automatiserer den lavpraktiske tilgang, som vi tidligere har haft ved vandprøver fra flere dybder ned til 300 m. Prøvetageren virkede upåklageligt hele vejen fra Nuuk til Ella Ø fjordsystemet på "Knud Rasmussen" togtet. En anden opfindelse; en større vandsampler, blev sat ud lige udenfor stationen i ly bag skæret på 10 meters dybde. Den skal hver uge det kommende år tage en vandprøve. Næste år kan vi derved sammenkoble dette med data, som vi har fra vores andre instrumenter ved stationen. Ideen er at teste, om vi kan bruge vandisotoper (^{18}O & ^2H) som markører for indlandsisens afsmeltning, og om smelte vandet blandes op i fjordene, inden det forlader fjordsystemerne. Det kan hjælpe os i forståelsen af globale vandstandsstigninger og havstrømme lokalt og regionalt.

T.v.: Bjørnene har igen i år haft fat i kameraerne. T.h.: Toke klargør en målesonde.

Kameraudstyr ved Ella Ø stationen til overvågning af fauna og flora på land.

Der var overordnet set smukt vejr i perioden, der tillod sejlads og oceanografiske målinger i Kempe Fjord, Röhss Fjord, Sofia Sund, Kap Humboldt, Vega Sund, Antarctic Sund og Narhvalsund. Målingerne supplerer dem, der blev foretaget fra inspektionsfartøjet ”Knud Rasmussen” i Kong Oscar Fjord, Kejser Franz Joseph Fjord og Isfjord forud for opholdet på Ella Ø. Nu skal alle oceanografiske data sammenholdes. Det ser foreløbig spændende ud, især er temperaturprofilerne interessante, her antyder små udsving i 70-90 meters dybde, at der foregår noget, som vi ikke tidligere har set. Måske hænger det sammen med Indlandsisens afsmeltning. Vi håber at få svar på dette, når alle vore andre vandprøver bliver analyseret.

Tilse og opsætte nye automatiske kamera til fauna og flora overvågning på land

Kamerasystemerne, der blev opstillet for to år siden på Ella Ø og i Röhss Fjord, blev tilset. Systemerne tager et billede i minuttet over sommerperioden, i alt ca. 100.000 billeder pr. kamera om året, og dokumenterer bl.a. blomstringsperioden og forekomsten af insekter. Hver lokalitet er forsynet med en vejrstation og oversigtskameraer, der viser snefald og isforhold. På den måde kan vegetationsforhold og zoologiske observationer sammenholdes med klimatiske parametre. Bjørnene havde igen i år været hårde ved udstyret, men på trods af det, var der alligevel data på ca. halvdelen af kameraerne på Ella Ø. Det så værre ud i Röhss Fjord, hvor batteri og styringsboks var flået fra hinanden og slæbt ned på stranden.

Systemerne i Röhss Fjord blev repareret, og en ny klynge kameraer blev opsat. Systemerne på Ella Ø blev tappet for data og repareret. Systemets oversigtsfotos var meget afslørende. På et af billederne lå en stor bjørn og hyggede sig, måske efter at have sat tænderne i en af de mange foliebakker, der beskytter kameraerne

mod fugt. Der var fortsat godt sejlvejr, og der blev etableret endnu en fotolokalitet på land på syd siden af Vega Sund, hvor forventningen er at klimaet er anderledes end i Röhss Fjord længere inde i fjordsystemet. Endelig fik vi trods dårligt vejr etableret en yderkyststation med to kamera klynger i Vega Sund.

Formidling af forskning og samarbejde med Nanok

Gennem hele opholdet blev der optaget film af forskernes arbejde og faciliteterne på Ella Ø. Materialet bliver redigeret sammen til korte videoer, som skal lægges på diverse medier ved hjemkomst. Der blev produceret en artikel: ”Ella Ø i Nordøstgrønland er knudepunkt for ny forskningsindsats”, der omhandler forskningsarbejdet fra Ella Ø samt samarbejdet med Nanok og Sirius, der gør forskningsarbejdet i området muligt. Artiklen blev bragt i den grønlandske avis Sermitsiaq d. 10. september. Der blev desuden skrevet om forskernes arbejde til danske trykte medier.

Vi havde en god og konstruktiv uge i Tolvmandsbarakken sammen med de tre Nanok-gutter (Kristian, Asger & Kolbe), hvor vi nød godt af eminent fjeldørred-fangst, madlavning og historiefortælling. Vi havde også en god vandretur i fjeldet bag stationen og et besøg på en gammel inuitboplads på den anden side af fjorden, hvor vi også så mange moskusokser. Vi observerede en del fugle i år. Mange gråmåger og kjoer og en del reder på fugleffjeldet inderst i Kempe fjord, islom med unger, edderfugle, sneugler, ravne og en del gæs. På land så vi en del lemminger og hermeliner. Daglige observationer af grønlandssæler og enkelte remmesæler. Stor tak til Sirius for godt naboskab og til Nanok for husly, varmt vand, kulovn, komfur, køleskab, fryser og en hel speciel atmosfære med tanker tilbage til fangstmandstiden. Tolvmandsbarakken kan

T.v.: Søren aflæser data fra en målebøje.

T.h.: Asger og Kristian serverer friskfanget, grillet fjeldørred til aftenmad.

holde ens interne batterier opladet et helt år, men så skal man også tilbage igen!

Besøg fra Aage V Jensens Fonde (AVJF)

Der var planlagt besøg fra AVJF på Ella Ø og i Zackenberg og Daneborg. Desværre drillede vejret med tåge, regn, slud, sne og gennemblødte landingsbaner på kysten, så besøget måtte aflyses. Ærgerligt, at vi ikke kunne fremvise meget af det udstyr, bygninger, både og projekter, som AVJF har finansieret gennem årene. Især, når det lille Twin Otter fly var et sted lige oppe over skyerne. Håber besøget lykkes en anden gang.

Nedpakning og hjemrejse

De sidste tre dage gik med optagning af båd, olieskift, service, optælling og nedpakning og optælling. Egon har været forbi og sørget for at alt blev registeret. Vi fik sejlet godt 1.100 sømil med de nye Mopa-både og brugte omkring 550 liter benzin. Ladning af batterier foregik via to stk. solpaneler. Det fungerede fint indtil midt i September, hvor benzengenerator blev nødvendig for at dække vores forbrug. Nanok's minilæsser var en fantastisk hjælp ved isætning og optagning af både. Nedpakningen i år gik som en leg. Vi blev forsinket en smule af sne, slud og dårlig sigt på hjemrejsen, men heldigvis lykkedes det at komme hjemover til sidst.

En anderledes aften på Ella Ø

Til slut vil vi give en beskrivelse af en helt særlig aften på Ella Ø, lørdag d. 4 september: Duften af grillede lammekoteletter breder sig ved Tolvmandsbarakken på Ella Ø. Efter en dag med prøvetagning i Narhvalsund og arbejde med at opstille automatiseret fotoudstyr samles vi om

aftensmaden. God dag, fint sejlvejr, godt humør. Historierne folder sig ud over maden,. Det er sidst på sæsonen, så mørket kommer krybene og petroleumslamperne bliver tændt. Den synlige verden bliver mindre, imens historierne vokser med større hvalrosser, snedigere bjørne og vanskeligere forskningsprojekter. Folk trækker til sidst mod soveposerne. En sover i nabobarakken Fjøset, én oppe i Ørnereden og de resterende seks i Tolvmandsbarakken. Alle sover tungt indtil midnat.

"Bear, Bear!" Jeff banker på kollegaernes døre i Tolvmandsbarakken, og helt ærligt har man nogen siden set så sløv en reaktion? Stemmen ryger en oktav op "Bear!" og så kommer der fut i folk.

Jeff og Toke står uden for døren til deres værelse. Jeff river døren op og råber ind i værelset på et engelsk, som er helt nyt for alle i barakken. Inde i værelset stikker et bjørnehoved ind gennem vinduet, polykarbonatruden er trykket ind, og det lugter ramt af fisk.

Nu skal bjørnen væk. Der er mørkt i barakken. Hvor er signalpistolen? En lommelygte bliver tændt. Hvor ER signalpistolen? Den hænger på knagerækken ved døren, og der sidder en patron løbet, klik, løbet smækker i og så er den ladet, og Søren skyder ud af vinduet i opholdsrummet. Bjørnen har trukket hovedet til sig, måske har den alligevel en smule respekt for de engelske glosers, der fyger om ørene på den fra døren ind til værelset og ud gennem det gabende vindueshul, men signalpistolens brag skræmmer den ikke. Der skal flere signalpatroner til. Flere signalpatroner. Hvor ligger patronerne til signalpistolen? Alle leder i barakken og bjørnen flytter sig ikke. Hvor ER signalpatronerne?

*Hvor blev bjørnen af?
Der spejdes ud i nattemørket og fyres lyskugler efter den ubudne gæst.*

*Dagen derpå.
T.v.: Toke kan konstatere, at bjørnen har sat poteaftryk på vinduerne.*

Simon tager resolut riflen og går ud af barakken og rundt om hjørnet. Bjørnen har trukket sig nogle meter væk fra bygningen. Simon lægger riflen til skulderen og afgiver skræmmeskud, projektilet slår ned foran bjørnen, og småstenene sprøjter op fra jorden. Det er et sprog bjørnen forstår, den drejer rundt men forhaster sig ikke, da den bevæger sig væk fra barakken og op mod bakkekammen bag Ørnereden.

Det første skud fra signalpistolen vækker Signe, der sover i Ørnereden. Det næste hun hører er Jeff på VHF-radioen. "Signe?" tonen er spørgende. "Signe, this is just to tell you, that there is a bear". Signe hopper ud af sengen og overvejer mulighederne. Hun kan ikke se bjørnen ud af vinduerne, men der er også helt mørkt. Så hun sætter sig med riflen og radioen midt i det store opholdsrum, og beder Jeff om at holde hende opdateret. Lige nu ved de ikke, hvor bjørnen er.

Nede i Tolvmandsbarakken har man fået tændt petroleumslamperne, Hvor pokker er de signalpatroner? Bjørnen skal skræmmes helt væk. Så, endelig dukker den grå papæske med patroner op. Nu kan der afgives skræmmeskud. Fra Ørnereden kan Signe høre skuddene og se ildkuglerne mod den mørke arktiske himmel,

men hun kan stadig ikke se nogen bjørn. Jeffs stemme melder sig igen i radioen: "We are just discussing the situation and want to be sure that you have a rifle up there". Signe bekræfter, at hun har riffel og signalpistol, og overvejer hvad de mon diskuterer. Vil de sætte efter bjørnen på trods af mørket? Beslutter de, at alle bør blive hvor de er? Det kan blive en lang nat alene med riflen og VHF'en, hvis de vælger "forskansningsstrategien".

Der er helt stille i Ørnereden, ingen knasen af sten eller kradsen på væggen eller på ruden. Der er så stille, som der kun kan være i Nordøstgrønland, hvor der er 100 km til nærmeste nabo. Nede fra Tolvmandsbarakken skinner petroleumslampernes bløde lys ud gennem vinduerne. Af og til går døren op, og folk går ind og ud. Så skratter radioen igen. "We are coming up to get you" siger Jeff. Godt! Signe tager sovepose og riffel, imens hun ser tre mørke silhuetter, der bevæger sig langsomt opad bakken. Jeff åbner døren til Ørnereden og sammen går de ud mellem Egon og Søren, der står med hævet riffel og spejder ud i mørket. Døren til Ørnereden er bjørnesikret og bliver lukket omhyggeligt, så ingen bjørn kommer ind den vej og raserer den historiske bygning. Den

Ella Ø forskerholdet 2021.

F.v.: Jeffrey Taylor Kerby, Søren Rysgaard, Lucas Sandby, Signe Høgslund, Toke Høye, Egon Frandsen, Simon Kortegaard, Peter Bondo Christensen.

lille flok trækker sig langsomt ned ad skrænten mod Tolvmandsbarakken.

Her har man også fået fat i Peter fra nabo-barakken, og nu er alle samlet. Spændingen lægger sig, skuldrene sænkes, og der er smil i stemmerne, der deler observationerne af bjørnen på nært hold. "Den var jo lige uden for vinduet, da Jeff trak gardinet op", fortæller Toke. "Jeg tror, vi var ude af værelset på under fem sekunder, Jeff fik ikke engang sine bukser med, utroligt at den bare kan trykke vinduet ind", "Jeg havde skudt den med riflen, hvis den var kommet nærmere, vi havde jo ikke signalpatronerne" siger Simon. "Var der en bjørn? Jeg troede det var en slags øvelse?" kommer det søvndrukkent fra Peter, der har sovet tungt og godt i Fjøset.

Der bliver sat skodder for vinduerne på den side af Tolvmandsbarakken, hvor vinduerne sidder lavt. På den anden side af huset sidder vinduer højt over terræn, og her er det nemmere at forhindre en nysgerrig bjørn i at kikke ind, og samtidig kan man herfra se, om bjørnen skulle komme tilbage, så her lader vi skodderne forblive åbne. Polykarbonatglasset ligger i ét stort stykke i "bjørneværelset" og bliver fjernet fra gulvet, imens der bliver sat vand over til kaffe.

Efter kaffe, grøn te og en lille fællessang: Bjørnen sover - sættes der en tommandsbjørnevagt i opholdsrummet, imens de seks øvrige forskere kryber i soveposerne igen. Og snart høres brummen og snorken fra alle værelser – folk skal jo op og ud på arbejde om få timer, så det er med at få noget søvn.

Næste morgen fikser Egon vindue med kit og godt humør. Det er som nyt igen. Toke og Jeff rydder op i rummet efterfølgende og snakker sagte sammen om, hvordan det kan være at håndværkere roder og støver så meget. Dog lader de bjørnens fodspor på vinduerne sidde, så folk kan huske, at man heroppe hele tiden skal være lidt på vagt.

Søren, Toke, Lucas, Simon, Egon, Signe, Peter, Jeff

Om Nanok

Nordøstgrønlandsk Kompagni Nanok er en privat, nonprofit organisation stiftet i 1992 på baggrund af det tidligere *Østgrønlandsk Fangstkompagni Nanok A/S*, grundlagt i 1929.

Nanoks formål er bl.a. *at bidrage til udbredelse af kendskabet til Nordøstgrønland og dets kulturhistorie samt at bidrage til sikring af områdets kulturminde og bygninger.*

Nanok består af en privat kreds på seks personer, kaldet Bestyrelsen. Disse er Peter Schmidt Mikkelsen (direktør), Tommy Pedersen, Palle V. Norit, Søren Rysgaard, Fritz Ploug Nielsen og Jesper Mølbak Stentoft (kasserer). Nanoks revisor er Aka Lynge. Torben E. Jeppesen assisterer med materialeindkøb. Foruden de nævnte deltager en række andre enkeltpersoner i Nanoks arbejde. Al arbejde i Nanok er frivilligt og ulønnet.

Nanok udsender hver sommer et felthold typisk med 6-10 deltagere fordelt på 2-3 hold, der i 3-5 uger arbejder i Nordøstgrønland. Resultatet af dette arbejde dokumenteres og offentliggøres i en feltrapport. Ekspeditionsdeltagerne udvælges af bestyrelsen. I årene 1991-2021 er der udsendt i alt 198 Nanok'ere, eller mere end 75 enkeltpersoner, til Nordøstgrønland.

For at kunne gennemføre arbejdet råder Nanok over et betydeligt ekspeditionsmateriel. Derimod besidder Nanok ingen fast ejendom i Grønland.

Nanoks arbejde finansieres af Aage V. Jensens Fonde.

Blandt sine gode samarbejdspartnere og støtter tæller Nanok: Norlandair, Arctic Research Centre, Arctic Science Partnership, Grønlands Selvstyre, Grønlands Nationalmuseum & Arkiv, Grønlands Naturinstitut, Arktisk Kommando, Slædepatruljen Sirius, Forsvarets Vagt Mestersvig, Stations- og Patruljetjenesten Grønland, Royal Arctic Line og TELE Greenland.

Nanok har siden 1991 renoveret og vedligeholdt mere end 50 kulturhistoriske bygninger og har for denne indsats modtaget betydelig anerkendelse og støtte, bl.a. fra Grønlands Selvstyre. Nanok har siden 2010 haft en formel samarbejdsaftale med Grønlands Nationalmuseum og Arkiv i Nuuk.

I årene 2003-2007 udarbejdede Nanok på opfordring af det daværende Grønlands Hjemmestyre en ny, unik bygningsmæssig status for samtlige kulturhistoriske hytter og stationer i Nordøstgrønland. Et omfattende materiale fra registreringen, herunder fotos og GPS-positioner, er publiceret i *"Nordøstgrønland 1908-60. Fangstmandsperioden - og dens spor i dag"* (Mikkelsen 2019).

Oplev i øvrigt en række af de gamle nordøstgrønlandske hytter i Google Street View via et link fra <http://www.xsirius.dk/>

Liste over nordøstgrønlandske stationer og hytter renoveret af Nanok 1991 - 2021:

Nr.	Navn	Istandsæt år	Nr.	Navn	Istandsæt år
201	Antarctichavn	2001 (knust 2002)	356	Hoelsbu	1999, 2000, 2007, 2021
208-2	Hamna	2020	358-2	Nordfjordhuset	2019
209-2	Nyhavn	2007	358-3	Strindberghuset	2013
218	Kap Peterséns	1998	367-2	Mellemhuset	2010
224-2	Kongeborgen	2001	403	Krogness	2010
222	Holm Bugt hytten	2001	405	Eskimonæs	1998
232	Sverresborg	2014	407	Elvsborg	2007-2008
235	Ørnereden, Ella Ø	2015-2019	408	Dødemandsbugten	2013-2014
235	Tolvmandsbarakken	2015-2019	411-2	Norma hytta	2010
236	Maristua	2008	412	Dahl Skær hytten	2010
238	Mineralbukta	2010	417	Kap Herschell	2002
241	Svedenborg	2011	425	Sandodden/Karina	1994, 2007, 2009, 2020
301	Laplace	2009	429	Moskusheimen	1994
304	Arentz hytten	2008	434	Leirvågen	2008
305	Namdalshytten	2010	438-2	Zackenborg	1991-1992
308	Kap Humboldt	1997	438-4	Fiskerhytten	2008
309	Rendalshytten	2010	437	Bjørnnesstua	2008
310	Bjørnheimen	2008	443	Blæsenborghytten	2017
317	Brøgers hytte	2012	444	Antonsens hytte	2017
320	Smedal	2012	447	Germaniahavn	1999
322	Noa Sø hytten	2008	454	Fjordbotten	2013
324	Varghytten	2002, 2007	461	Bass Rock	2019
325	Renbugthytten	2010	510	Hochstetter	1996, 1998
335	Myggbukta	1999, 2002, 2011	514	Ny Jonsbu	1995
337	Ragnhilds-hytten	2008	518	Alabamahuset	2016
340	Kap Ovibos hytten	2000, 2007, 2012	531	Ottostrand	2009
341	Halle	2011	628-1	Villaen, Danmarkshavn	2017
345	Bråstad	2011	639-1	Hvalrosodden	2019
347	Petrahytten	2011	639-2	Alwin Pedersens hus	2019
350	Loch Fyne	1993, 2007	---	Kap Moltke /Brønlundhus	2001

Kilde vedr. hyttenumre og -navne: Peter Schmidt Mikkelsen: *Nordøstgrønland 1908-60. Fangstmandsperioden - og dens spor i dag*. Xsirius Books 2019.

